Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

EHDOTUKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettua lakia ehdotetaan kirkolliskokouksen ehdotuksesta muutettavaksi siten, että sopimisoikeus ulotettaisiin koskemaan viranhaltijain irtisanomisaikaa, virkavapautta sekä työnantajan ja viranhaltijoiden välisessä yhteistyötehtävässä toimivan henkilön työtiloja ja työvälineitä. Lisäksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jolla kirkon sopimusvaltuuskunta oikeutettaisiin päättämään seurakuntaa työnantajana edustavien viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista sen mukaan kuin virkaehtosopimuksessa on virkaehtosopimuksen sitovuuspiiriä rajoitettu.

Ehdotettu lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan välittömästi sen tultua hyväksytyksi ja vahvistetuksi.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Nykyinen tilanne ja muutosten perusteet

Kirkolliskokouksen ehdotuksen tavoitteena on pysyttää evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettu laki (968/74) periaatteiltaan mahdollisimman yhdensuuntaisena muun julkishallinnon virkaehtosopimuslainsäädännön kanssa. Mikäli kirkon virkaehtosopimuslaissa poiketaan muun julkishallinnon vastaavasta lainsäädännöstä, siihen tulee olla kirkon erityistehtävästä johtuva perusteltu syy.

Valtion virkaehtosopimuslain ja kunnallisen virkaehtosopimuslain muutosten (764/86 ja 765/86) mukaan irtisanomisen perusteet ovat palvelussuhteen ehtoja ja niistä on oikeus sopia virkaehtosopimuksella. Näin sovittuja irtisanomisperusteita koskevat erimielisyydet tulevat ratkaistaviksi sitä varten sovitussa neuvottelumenettelyssä ja viime kädessä työtuomioistuimessa. Kirkon olemuksen ja tehtävien kannalta katsottuna ei voida pitää asianmukaisena, että hengellisessä työssä olevien viranhaltijoiden palvelussuhteen lakkaamisen perusteet irtisanomismenettelyä käytettäessä otettaisiin virkaehtosopimuksella sovittavien asioiden piiriin. Tästä syystä kirkon virkaehtosopimuslakia ei muusta julkishallinnosta poikkeavasti ehdoteta tältä osin muutettavaksi. Virkasuhteen ja siihen verrattavan palvelussuhteen lakkaamisen perusteet jäisivät siten virka- tai palvelussuhteen lakkaamiseen kuuluvina edelleen palvelussuhteen ehtojen ulkopuolelle eikä niistä sopiminen näin ollen olisi lainmuutoksen jälkeenkään mahdollista.

Voimassa olevan kirkon virkaehtosopimuslain 2 §:n 2 momentin vakiintuneen tulkinnan mukaan irtisanomisajasta sopiminen on katsottu mahdolliseksi. Säännöstä ehdotetaan selvennettäväksi siten, että irtisanomisaika nimenomaisesti kuuluisi palvelussuhteen ehtoihin.

Kirkon virkaehtosopimuslain 2 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan virkaehtosopimuksella voidaan sopia ainoastaan sellaisesta virkavapaudesta, joka myönnetään sairauden tai raskauden ja synnytyksen perusteella. Muusta virkavapaudesta sopiminen ei ole mahdollista. Sopimusoikeuden rajoitukset virkavapauksien osalta tulivat esille vuonna 1986 ulotettaessa äitiys-, isyys- ja vanhempainlomaa sekä hoitovapaata koskeva uudistus koskemaan myös kirkon ja seurakuntien viranhaltijoita. Kun isyyslomasta, vanhempainlomasta ja hoitovapaasta ei ollut mahdollista sopia virkaehtosopimuksin, asia hoidettiin niin, että kirkon erityistehtävissä olevien viranhaltijain osalta kirkolliskokous vahvisti näitä koskevan virkasäännön muutoksen. Kirkkohallitus ja kirkon sopimusvaltuuskunta antoivat vastaavan suosituksen seurakuntien viranhaltijoita koskevien virkasääntöjen muuttamisesta, joiden voimaantulo vielä edellytti kirkkovaltuuston päätöstä ja tuomiokapitulin vahvistusta.

Sopimisoikeutta esitetään nyt laajennettavaksi siten, että se koskisi ilman nykyisiä rajoituksia kaikkia virkavapauden perusteita. Itse virkavapaudesta päättäminen jäisi edelleen asianomaisen viranomaisen tehtäväksi. Nykyään virkavapauden myöntävä viranomainen soveltaa virkavapauden ajalta maksettavan palkan osalta virkaehtosopimusta, mutta muutoksen jälkeen se soveltaisi sitä myös virkavapauden perusteisiin. Virkavapauden perusteiden tullessa sopimisoikeuden piiriin on odotettavissa, että virkavapauden perusteissa tulee edelleen tapahtumaan muutoksia.

Kirkon virkaehtosopimuslain 2 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan seurakunnan omaisuuden käyttämisestä sopiminen on kielletty. Tästä on seurannut, ettei edes yhteistoiminta- ja työsuojelutehtävissä toimivien henkilöiden työtiloista ja työvälineistä ole voitu sopia.

Seurakunnan omaisuuden käyttöä koskevaan kieltoon esitetään tehtäväksi poikkeus, jonka mukaan seurakunnan ja viranhaltijoiden välisessä yhteistoimintatehtävässä toimivan henkilön, esimerkiksi luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun työtiloista ja työvälineistä saataisiin sopia. Näistä asioista sopiminen vastaa yleistä työmarkkinakäytäntöä.

Kirkon virkaehtosopimuslain 5 §:n mukaan myös työnantajaa palvelussuhdeasioissa edustavan viranhaltijan palkkauksen tai muun sopimuksenvaraisen palvelussuhteen ehdon muuttaminen edellyttää nykyisin virkaehtosopimusta. Valtion virkaehtosopimuslain (664/70) mukaan asetuksella määrätään erikseen ne virat, joiden haltijain tehtäviin kuuluu toimia työnantajan edustajana. Myös kunnallisen virkaehtosopimuslain (765/86) mukaan voidaan ne virat, joiden haltijain tehtävänä on edustaa työnantajaa, erikseen säätää asetuksella.

Kun edellä mainitut työnantajaa edustavat viranhaltijat seurakunnan etua valvoessaan ovat järjestön vastapuolia neuvotteluissa, ei ole asianmukaista, että heidän oman palkkauksensa kehitys on samojen järjestöjen hyväksymisen varassa. Tämän vuoksi kirkon virkaehtosopimuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka oikeuttaisi kirkon sopimusvaltuuskunnan määräämään sellaisten viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista, jotka seurakuntaa tai kirkkoa työnantajana edustavina olisi rajattu virkaehtosopimuksen ulkopuolelle. Tällaisten viranhaltijoiden piiri määriteltäisiin työmarkkinaosapuolien välisellä virkaehtosopimuksella. Ehdottaessaan mainittua säännöstä kirkolliskokous on lähtenyt siitä, ettei työnantajan edustajien suhteellinen osuus kuitenkaan saisi kohota liian suureksi. Tällainen tilanne palvelussuhteen ehtojen määräämisessä yksipuolisesti kirkon sopimusvaltuuskunnan toimesta saattaisi muodostua muuta sopimustoimintaa häiritseväksi kitkatekijäksi. Kaikkiin seurakuntiin ei siten tulisi nimetä sellaista työnantajan edustajana toimivaa viranhaltijaa, jonka palvelussuhteen ehdoista kirkon sopimusvaltuuskunta voisi päättää yksipuolisesti.

1.2. Ehdotetut muutokset

Evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettua lakia ehdotetaan edellä sanotun johdosta muutettavaksi seuraavasti:

Lain 2 §:n 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan selvennettäväksi siten, että siinä todetaan irtisanomisajasta sopiminen mahdolliseksi.

Saman pykälän 3 momentin 1 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi säännös, joka kieltää sopimasta muusta kuin sairauden tai raskauden ja synnytyksen perusteella myönnettävästä virkavapaudesta. Täten kaikki virkavapauden perusteet tulisivat sopimisoikeuden piiriin.

Lain 2 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan on seurakunnan omaisuuden käyttämisestä sopiminen kielletty. Tähän kieltoon ehdotetaan nyt tehtäväksi sellainen poikkeus, jonka mukaan seurakunnan ja viranhaltijan välisessä yhteis-

toimintatehtävässä toimivan henkilön työtiloista ja työvälineistä saataisiin sopia.

Lain 5 §:ään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jonka mukaan kirkon sopimusvaltuuskunta voisi määrätä seurakuntaa työnantajana edustavien viranhaltijoiden, niin sanottujen neuvotteluviranhaltijoiden, palvelussuhteen ehdoista. Näiden viranhaltijoiden piiri, joiden palvelussuhteen ehdoista kirkon sopimusvaltuuskunta voisi määrätä, määriteltäisiin osapuolten välisellä erillisellä virkaehtosopimuksella.

Uuden 2 momentin lisäämisestä aiheutuu sekä nykyisten 2 ja 3 momenttien järjestyksen muutos että niissä olevia viittauksia koskevia muutoksia.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä on vain vähäisessä määrin vaikutusta kirkon talouteen.

3. Tarkemmat määräykset

Ehdotettu lainmuutos edellyttää eräiltä osin virkasääntöjen tarkistamista.

4. Voimaantulo

Lainmuutos ehdotetaan tulevaksi voimaan välittömästi sen tultua hyväksytyksi ja vahvistetuksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista 20 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (968/74) 2 §:n 2 momentti ja 3 momentin 1 ja 2 kohta sekä 5 §:n 2 ja 3 momentti ja

lisätään 5 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutetut 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

2 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Palvelussuhteen ehtoja eivät ole seurakunnan virastojen ja laitosten järjestysmuodon perusteet tai muu virkakoneiston järjestely, viran perustaminen tai lakkauttaminen, viranomaisen tehtävät tai sisäinen työnjako, työn johtaminen, työmenetelmät eikä virkasuhteen tai siihen verrattavan palvelussuhteen syntyminen taikka niiden lakkaaminen, lukuunottamatta irtisanomisaikaa.

Sopia ei saa:

1) viran kelpoisuusvaatimuksista, virkaylennysperusteista, viranhaltijan velvollisuuksista eikä kurinpidosta;

2) eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin verrattavista muista eduista, virkasuhdeasuntojen vuokrien määrästä taikka seurakunnan muun omaisuuden käyttämisestä lukuunottamatta työnantajan ja viranhaltijoiden välisessä yhteistoimintatehtävässä toimivan henkilön työtiloja ja työvälineitä; eikä

— — — — — — — — — — — — — — —

5 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Kirkon sopimusvaltuuskunta voi määrätä niiden seurakuntaa työnantajana edustavien viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista, joiden osalta virkaehtosopimuksen sitovuuspiiriä on virkaehtosopimuksessa rajoitettu.

Muutoin kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ei saa määrätä tai sopia virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan, virkaehtosopimuksessa tarkoitettua työtä suorittavan viranhaltijan palvelussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Mitä 1 ja 3 momentissa on säädetty, on noudatettava ainoastaan sikäli kuin kirkon sopimusvaltuuskunta, seurakunta, viranhaltijayhdistys tai viranhaltija ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka virkaehtosopimuksessa ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 1988

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Christoffer Taxell*

Liite

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista 20 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (968/74) 2 §:n 2 momentti ja 3 momentin 1 ja 2 kohta sekä 5 §:n 2 ja 3 momentti ja

lisätään 5 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutetut 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Palvelussuhteen ehtoja eivät ole seurakunnan virastojen ja laitosten järjestysmuodon perusteet tai muu virkakoneiston järjestely, viran perustaminen tai lakkauttaminen, viranomaisen tehtävät tai sisäinen työnjako, työn johtaminen, työmenetelmät eikä virkasuhteen tai siihen verrattavan palvelussuhteen syntyminen taikka niiden lakkaamisen *perusteet.*	Palvelussuhteen ehtoja eivät ole seurakunnan virastojen ja laitosten järjestysmuodon perusteet tai muu virkakoneiston järjestely, viran perustaminen tai lakkauttaminen, viranomaisen tehtävät tai sisäinen työnjako, työn johtaminen, työmenetelmät eikä virkasuhteen tai siihen verrattavan palvelussuhteen syntyminen taikka niiden *lakkaaminen, lukuunottamatta irtisanomisaikaa.*
Sopia ei saa:	Sopia ei saa:
1) virkaan vaadittavista kelpoisuusehdoista, virkaylennysperusteista, viranhaltijan velvollisuuksista, kurinpidosta *eikä muun kuin sairauden tai raskauden ja synnytyksen perusteella myönnettävästä virkavapaudesta;*	1) *viran kelpoisuusvaatimuksista,* virkaylennysperusteista, viranhaltijan velvollisuuksista eikä kurinpidosta;
2) eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin verrattavista muista eduista, virkasuhdeasuntojen vuokrien määrästä taikka seurakunnan muun omaisuuden käyttämisestä; eikä	2) eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin verrattavista muista eduista, virkasuhdeasuntojen vuokrien määrästä taikka seurakunnan muun omaisuuden käyttämisestä *lukuunottamatta työnantajan ja viranhaltijoiden välisessä yhteistoimintatehtävässä toimivan henkilön työtiloja ja työvälineitä;* eikä
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
5 §	
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Kirkon sopimusvaltuuskunta voi määrätä niiden seurakuntaa työnantajana edustavien viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista, joiden osalta virkaehtosopimuksen sitovuuspiiriä on virkaehtosopimuksessa rajoitettu.
Seurakunta ei saa määrätä tai sopia virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan, virkaehtosopimuksessa tarkoitettua työtä suorittavan viranhaltijan palve-	*Muutoin kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa* ei saa määrätä tai sopia virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan, virkaehtosopimuksessa tarkoi-

Voimassa oleva laki

lussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, on noudatettava ainoastaan sikäli kuin kirkon sopimusvaltuuskunta, seurakunta, viranhaltijayhdistys tai viranhaltija ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka virkaehtosopimuksessa ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

Ehdotus

tettua työtä suorittavan viranhaltijan palvelussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Mitä 1 ja 3 momentissa on säädetty, on noudatettava ainoastaan sikäli kuin kirkon sopimusvaltuuskunta, seurakunta, viranhaltijayhdistys tai viranhaltija ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka virkaehtosopimuksessa ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .